

# Råderetskatalog

Om dine muligheder for at forandre  
og forbedre din bolig

# Indhold

1.	Kontakt .....	3
2.	Introduktion .....	3
	Lejet men helt dit eget! .....	3
	Forbedringer og forandringer .....	3
	Udenfor eller indenfor boligen .....	3
	Hvidevarer er ikke omfattet af råderetten .....	4
	Om installationsretten .....	4
	Hvad du skal gøre? .....	4
3.	Forbedringer .....	5
	Forbedringer indenfor boligen .....	5
4.	Forandringer .....	7
	Forandringer indenfor boligen .....	7
	Forandringer udenfor boligen .....	11
5.	Økonomisk godtgørelse ved fraflytning .....	14
	Betingelser: .....	14
	Beregning af godtgørelsen .....	14
	Udbetaling af godtgørelse .....	14
6.	Installationsretten .....	15
7.	Lovgrundlaget .....	16
8.	Reglernes godkendelse .....	16

## 1. Kontakt

### Servicecenter

Spørgsmål om ejendommens drift og brugen af boligen mv. skal ske til det lokale servicecenter:

Servicecenter Varde  
Isbjerg Møllevej 4 B  
6800 Varde  
E-mail: [kontakt@boligsydvest.dk](mailto:kontakt@boligsydvest.dk)

Tlf: 75 22 22 22  
træffetid: Mandag-onsdag og fredag fra 07:45–11 samt torsdag fra 13-15

På hjemmesiden [www.boligsydvest.dk](http://www.boligsydvest.dk) kan du se yderligere oplysninger om Bolig Syd Vest.

## 2. Introduktion

### Lejet men helt dit eget!

Du har gode muligheder for at ændre din lejebolig, så den passer til netop dine ønsker og behov. Reglerne for at ændre din bolig er fastsat af afdelingsmødet i din afdeling og af dit boligselskab. Hvis du mener, at der skal laves om på reglerne, skal du stille forslag til afdelingsmødet om ændring af råderetsreglerne.

### Forbedringer og forandringer

I reglerne om råderet skelnes der mellem forbedringer og forandringer.

Hvis du laver en forbedring af boligen, så betyder det:

At du ikke skal føre forholdene tilbage til det oprindelige, når du flytter.  
At du vil være berettiget til en økonomisk godtgørelse, hvis du flytter inden for en nærmere bestemt periode.

Hvis du laver en forandring af din bolig, så betyder det:

At der kan blive stillet krav om, at du fører forholdene tilbage til det oprindelige, når du flytter (retableringspligt).  
At du ikke vil være berettiget til økonomisk godtgørelse, når du flytter.

### Udenfor eller indenfor boligen

I reglerne om råderet skelner man også mellem arbejder, der udføres udenfor og indenfor boligen.

Reglerne for at forandre eller forbedre udenfor boligen (fx i haven) fastsættes af afdelingsmødet. Hvis afdelingsmødet ikke har godkendt, at man fx må opsætte udestuer eller overdække sin hoveddør, så er det ganske enkelt ikke tilladt.

Hvis du derimod ønsker at lave om indenfor boligen, så er det dit boligselskab, der skal tage stilling til ansøgningen. Afdelingsmødet i din afdeling kan godt fastsætte nogle retningslinjer, men hvis afdelingsmødet ikke har taget stilling til, om man fx må lave en hems i boligen, så er det op til boligselskabet at tage stilling til forholdet.

#### Hvidevarer er ikke omfattet af råderetten

Hvis du ønsker at installere fx en vaskemaskine i din bolig, kan du ikke bruge råderettens regler. Du skal i stedet bruge den såkaldte "installationsret". Bruger du installationsretten betyder det, at du selv ejer hvidevarerne og selv skal vedligeholde dem. Når du flytter, skal hvidevarerne fjernes, og der kan blive stillet krav om retablering, hvis du fx har fjernet et køkkenskab for at få plads til en vaskemaskine.

#### Om installationsretten

Installationsretten giver dig ret til at installere fx vaske- eller opvaskemaskine i din bolig. Boligselskabet kan kun modsætte sig installationen, hvis fx el- eller afløbskapaciteten er for ringe.

Du ejer selv de installationer, som udføres efter disse regler. Du står selv for al vedligeholdelse og du er erstatningsansvarlig for eventuelle skader på ejendommen som følge af installationerne. Der kan derfor blive stillet krav om, at du tegner de nødvendige forsikringer.

#### Hvad du skal gøre?

Uanset, om du vil forandre eller forbedre din bolig og uanset, om du bruger råderetten eller installationsretten, så skal du anvende følgende fremgangsmåde:

- Du skal skriftlig meddele servicecenteret, hvilke arbejder, du kunne tænke dig at udføre.
- Hvis du ønsker at forandre din bolig eller gøre brug af installationsretten, vil Bolig Syd Vest ofte kunne behandle sagen ganske hurtigt og give dig en tilladelse eller et afslag.
- Bolig Syd Vest kan opkræve et honorar for behandling af råderetssager. Oplysning om honorarets størrelse kan fås ved henvendelse til Bolig Syd Vest.
- Du modtager herefter tilladelse eller afslag fra Bolig Syd Vest. En tilladelse vil normalt også indeholde en nærmere beskrivelse, af de krav og betingelser, som boligselskabet stiller.
- Arbejderne må ikke sættes i gang, før du har modtaget en tilladelse.
- Alt arbejde skal udføres håndværksmæssigt korrekt.

Du modtager svar fra Bolig Syd Vest indenfor 8 uger (juli måned undtaget), hvor du **skal** have en skriftlig godkendelse.

Dette gælder også for arbejder efter "installationsretten", hvor du også **skal** have en skriftlig godkendelse.

Uanset, om du ønsker at bruge råderetten eller installationsretten, så skal du **altid** anmelde arbejdet, inden du går i gang. Ellers risikerer du, at du kommer til at betale for retablering ved fraflytning.

#### Bygninger udenfor boligen

Bygninger udenfor boligen må i alt have en størrelse på 10m<sup>2</sup>. Småbygninger skal opfylde den til enhver tid gældende bygningsreglement.

### 3. Forbedringer

I skemaerne nedenfor er der nogle krydser, som beskriver de betingelser, der gælder, hvis du vil forbedre din bolig.

- Bolig Syd Vest skal godkende denne forbedring. Det er normalt boligselskabet, der sørger for at få de nødvendige godkendelser, men du skal betale eventuelle omkostninger til fx byggetilladelse.
- Den nuværende installation og/eller bygningsdel kan have en værdi, som vil blive modregnet i dine udgifter til forbedringen.
- Forbedringen giver afdelingen øgede udgifter til vedligeholdelse og/eller forsikring. Du skal dække disse udgifter gennem et månedligt tillæg til huslejen eller en forhøjelse af din månedlige husleje.
- Alle forbedringsarbejder giver dig ret til økonomisk godtgørelse når du flytter, men din godtgørelse reduceres år for år. Nogle arbejder afskrives over 10 år, mens andre giver ret til godtgørelse i op til 20 år. I kolonne "D" er afskrivningsperioden angivet.

Forbedringer indenfor boligen	A	B	C	D
<b>Køkken</b>				
<p><u>Forbedring af køkken</u> Der må opsættes køkken fra HTH af enten Fokus eller Trend modellen i Hvid Eg Laminat eller noget tilsvarende kvalitet.</p> <p>Der kan vælges mellem følgende låger:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Hvid NCS S0502-Y</li> <li>- Støv grå NCS S2500-N</li> <li>- Koksgrå NCS S7502-B</li> </ul> <p>Der kan vælges mellem følgende bordplader:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Lava 249 Stenlook</li> <li>- Granit Nero 617 Stenlook</li> <li>- Mørk Grå Kvarts 551 Stenlook</li> </ul> <p>Der kan vælges mellem følgende greb:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Shape 128 mm</li> <li>- Curve 128 mm</li> </ul> <p>Størrelser og mål vil være individuelle fra lejemål til lejemål.</p>		X		10 ÅR
<b>Badeværelse</b>				
<p><u>Badeværelsesskab</u> Der må opsættes badeværelsesskab fra HTH af enten Fokus eller Trend modellen i Hvid Eg Laminat med helstøbt badvask i Silk Grey Lava 52/30 eller noget tilsvarende kvalitet.</p> <p>Der kan vælges mellem følgende låger:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Hvid NCS S0502-Y</li> <li>- Støv grå NCS S2500-N</li> <li>- Koksgrå NCS S7502-B</li> </ul> <p>Der kan vælges mellem følgende greb:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Shape 128 mm</li> <li>- Curve 128 mm</li> </ul>		X		10 ÅR
<b>Øvrigt</b>				

**Ved alle forandringer og forbedringer HUSK at kontakte kontoret inden udførelse**

<u>Udskiftning af døre</u> <i>Der må udskiftes til døre af mærket Swedoor i enten hvid eller lyst træ eller noget tilsvarende kvalitet. Dørene skal være glatte eller som fyldningsdøre, fyldningsdøre må være af klar glas. Badeværelsesdøren skal dog være uden glas.</i>		X		10 ÅR
--	--	---	--	-------

Hvis du ønsker at foretage forbedringer indenfor boligen, som ikke er beskrevet ovenfor, så ret skriftlig henvendelse til ejendomskontoret.

#### 4. Forandringer

I skemaerne nedenfor er der nogle krydser, som beskriver de nærmere betingelser, der gælder, hvis du ønsker at forandre noget i eller ved din bolig.

- A. Hvis du udfører denne forandring, så skal du ikke retablere ved fraflytning.
- B. Hvis du udfører denne forandring, så skal du retablere ved fraflytning, så lejemålet fremstår i oprindelig stand.
- C. Der kan stilles krav om indbetaling af et depositum til sikkerhed for betaling af retableringsudgifterne ved fraflytning.
- D. Kommunen skal godkende denne forandring. Det er boligselskabet, der sørger for at få de nødvendige godkendelser, men du skal betale eventuelle omkostninger til fx byggetilladelse.

Forandringer indenfor boligen	A	B	C	D
<b>Gulvbelægning</b>				
<u>Gulvbelægning i stue, værelser og entre</u> Der må lægges RAW 2-stav 22mm massivt parketgulv med mat lak i enten lyst eg, lyst bøg eller lyst ask eller noget i tilsvarende kvalitet.  Der må ligeledes lægges LVT-gulve 19 x 121 cm i enten lyst eg, lyst bøg eller lyst ask eller noget i tilsvarende kvalitet.	X			
<u>Lakering af gulve</u> Hvis gulvet i forvejen er lakeret med en vandbaseret lak, må der anvendes følgende: en vandbaseret mat polyurethan top lak eller en vandbaseret 2 komponent mat polyurethan sports-lak af Junkers GulvLak Plus, Mat (Glans ca. 20) eller noget i tilsvarende kvalitet. Hvis gulvet i forvejen er lakeret med en terpentinbaseret/fernis lak, anbefales der en fuldafslibning af gulvet og efterfølgende behandlet som ovenfor.	X			
<u>Køkken og bryggers</u> Der må lægges linoleumsgulv + vinyl i køkken og bryggers. Det skal være Forbo Marmoleum Real 2,5mm eller noget i tilsvarende kvalitet, som afsluttes med en fodliste. Der kan vælges mellem farverne lys grå, mørk grå eller sort.  Der må ligeledes lægges LVT-gulve 19 x 121 cm i enten lyst eg, lyst bøg eller lyst ask eller noget i tilsvarende kvalitet.	X			
<u>Badeværelse</u> Der må lægges skridsikre gråmeleret fliser på gulvet, i samme mål som de eksisterende f.eks. 14x5 eller 10x20 cm.	X			
<b>Vægge</b>				
Fjernelse af skillevæg mellem stue og køkken	X			
Fjernelse af skillevæg mellem stue og værelse i 4-rums boliger		X		

**Ved alle forandringer og forbedringer HUSK at kontakte kontoret inden udførelse**

Fjernelse af skillevæg mellem køkken og bryggers	X			
<u>Vægbehandling udenfor køkken og bad</u> Der må behandles med rutex ekstra fra Dyrup eller noget tilsvarende eller glasvæv i 150g, som efterfølgende skal males iht. anvisninger under maling.	X			
<u>Vægbeklædning i køkken mellem bord og skabe</u> Der må opsættes følgende fliser mellem køkkenbord og skab i hvid, grå eller neutrale farver.  Der må ligeledes opsættes tapet af enten rutex ekstra fra Dyrup eller noget tilsvarende eller glasvæv i 150g som efterfølgende males iht. anvisningerne under punktet maling.  Der må vægbehandles med filtsning/vandskuring efterfølgende malet iht. til anvisningerne under punktet maling.	X			
<u>Vægbehandling i bad</u> Væggene i badeværelse skal behandles med fliser i brusenichen/vådzonen og yderligere filtsning/vandskuring af vægge og udenfor bruseniche/vådzonen efterfølgende malet iht. anvisninger under maling.	X			
<b>Døre, vinduer og låger</b>				
<u>Udskiftning af dørhåndtag/dørgreb</u> Dørhåndtag/greb skal være ens i lejemalet. Der må skiftes til JASA L-Form med Clickroset og nøgleskilt i farven grå, hvid eller sort.	X			
<u>Udskiftning af greb på låger i køkkenet</u> Der kan vælges mellem følgende greb: - Shape 128 mm - Curve 128 mm	X			
<u>Udskiftning af låger i køkkenet</u> Der kan vælges mellem følgende låger: - Hvid NCS S0502-Y - Støv grå NCS S2500-N - Koksgrå NCS S7502-B	X			
<b>Maling</b>				
<u>Maling af køkkenlåger</u> Det er tilladt af male køkkenlågerne i følgende farver;  <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sort (NCS 9000-N)</li> <li>• Hvid (NCS 0500-N)</li> <li>• Grå (NCS 2000-N)</li> <li>• Træfarve (NCS 2040-Y20R).</li> </ul> Kvaliteten af malingen skal være af Flügger eller Dyrup i glans 40 eller noget i tilsvarende kvalitet.	X			



**Ved alle forandringer og forbedringer HUSK at kontakte kontoret inden udførelse**

<p><u>Maling af fasteskabe</u> Det er tilladt at male de fasteskabe i enten grå eller hvid med Interior Easy finish 40 af Flügger eller noget i tilsvarende kvalitet.</p>	X			
<p><u>Maling af vægge udenfor bad og køkken</u> Vægmalingen skal være af en glans 10 i farven råhvid af Dyrup eller Flügger eller noget i tilsvarende kvalitet.</p>	X			
<p><u>Maling af vægge i bad og køkken</u> Malingen skal være af glans 25 råhvid af Dyrup eller Flügger eller noget i tilsvarende kvalitet.</p>	X			
<p><u>Maling af loft</u> Malingen skal være af glans 5 råhvid af Dyrup eller Flügger eller noget i tilsvarende kvalitet.</p>	X			
<p><u>Maling af dørkarme, fodliste og gerigter</u> Det er tilladt at male dørkarme og fodlister i den eksisterende farve eller farverne lysegrå eller hvid (NCS1000 eller NCS2000)</p>	X			
<p>Maling af indvendige døre er ikke tilladt i lejemålet .</p>				
<p><b>Øvrigt</b></p>				
<p><u>Udskiftning af bordplade og greb i køkkenet</u> Der kan vælges mellem følgende bordplader:  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Lava 249 Stenlook</li> <li>- Granit Nero 617 Stenlook</li> <li>- Mørk Grå Kvarts 551 Stenlook</li> </ul>                     Der kan vælges mellem følgende greb:  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Shape 128 mm</li> <li>- Curve 128 mm</li> </ul> </p>	X			
<p><u>Udskiftning af fasteskabe</u> Se yderligere oplysninger under punktet i forbedringer.</p>	X			
<p><u>Udskiftning af greb på badeværelse</u> Der kan vælges mellem følgende greb:  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Shape 128 mm</li> <li>- Curve 128 mm</li> </ul> </p>	X			
<p><u>Udskiftning af garderober/fasteskabe</u> Der må opsættes garderober/fasteskabe fra HTH af enten Fokus eller Trend modellen i Hvid Eg Laminat eller noget tilsvarende kvalitet. Der kan vælges følgende låger:  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Hvid NCS S0502-Y</li> <li>- Støv grå NCS S2500-N</li> <li>- Koksgrå NCS S7502-B</li> </ul> </p>		X		10 ÅR

**Ved alle forandringer og forbedringer HUSK at kontakte kontoret inden udførelse**

<u>Loftlem</u> <i>Det er tilladt at etablere en ny loftlem med fastmonteret stige. Det skal være af modellen Dolle Timberlake 20 lofts trappe og i størrelsen 600cm x 1200 cm.</i>		X		10 ÅR
---	--	---	--	-------

Hvis du ønsker at foretage forandringer indenfor boligen, som ikke er beskrevet ovenfor, så ret skriftlig henvendelse til ejendomskontoret.

Forandringer udenfor boligen	A	B	C	D
<b>Plankeværk</b>				
<p><u>Opsætning af plankeværk</u> Plankeværket skal være lodrette trykimprægneret 19x100mm brædder af modellen en på en eller vedligeholdelsesfrit træ. Plankeværket må have en max. højde på 1,80m. De tilhørende stolper skal ved opsætning graves 90cm ned i jorden og bære stolpehatte i galvaniseret stål.</p> <p><u>Maling af plankeværk</u> Plankeværket skal grundes og efterfølgende males i en <b>transparent</b> maling i farverne sort, grå eller saltgrøn.</p>		X		
<b>Døre og vinduer</b>				
<p><u>Maling af hoveddør</u> Det er tilladt at male hoveddøren i farven grå, S 2002-B og dørkarmen i blå, 0560 Sigma blå</p> <p><u>Maling af vinduer udvendig side</u> Det er tilladt at male vinduerne på den udvendige side i farven blå 0560 Sigma blå</p> <p><u>Nye altandøre</u> Nye altandøre skal males i hvid RAL9010</p>				
<b>Terrasse og haveindretning</b>				
<p><u>Udestue</u> Der må etableres en udestue på max. 12 m<sup>2</sup> og skal overholde den til enhver tid gældende bygningsreglement. Materialet skal være af træ eller alu og taget skal bestå af termoplader eller trapetzplade.</p> <p>Det er <b>ikke</b> tilladt at etablere en udestue i plast.</p>		X		
<p><u>Overdækning af terrasse</u> Det er tilladt at lave en overdækning af terrassen under forudsætningen at den må være max. 10m<sup>2</sup> og af træ materiale. Ud fra driften og det bygningsmæssige måles terrassen op fra murværket. Den skal efterfølgende males i en <b>transparent</b> maling i enten sort, træfarve, grå eller saltgrøn. Der skal etableres brandkam, hvis der opføres overdækket terrassen mod nabobejbyggelse. Malerarbejdet udføres med samme interval. Der skal etableres brandkam, hvis der opføres overdækket terrassen mod nabobejbyggelse. Taget skal være af materialet termoplader eller trapetzplade.</p>		X		
<p><u>Opsætning af flagstang</u> Det er tilladt at opsætte en fastmonteret flagstang. Der må også opsættes en teleskopflagstang på max 6 meter.</p>		X		

**Ved alle forandringer og forbedringer HUSK at kontakte kontoret inden udførelse**

<p><u>Opsætning af legehuse i egen have</u> Der må gerne opsætte legehuse i egen have under forudsætningen af at det er max. 2x2m i bredden og 1.50m høj. Legehuset skal males i en af følgende farver: Sort, træfarve, grå eller saltgrøn.</p>		X		
<p><u>Opsætning af læskærm</u> Det er tilladt at opsætte læskærme i haven under forudsætningen at størrelsen er max. 1.80m høj og er i en af følgende transparent farver sort, træfarve, grå og saltgrøn. Materialet må både være af stof eller træ. Ved træ skal læskærmen opsættes med lodrette planker. Ved stof må der opstilles en udtræknings læskærm i farverne grå eller sort.</p>		X		
<p><u>Opsætning af læhegn i forhavn</u> Der må opsættes læhegn med en max højde på 120 cm i træ opsat med lodrette planker, farven skal holdes i transparent sort, træfarve, grå eller saltgrøn.</p>		X		
<p><u>Opsætning af markise</u> Der må opsættes markise i op til 3 meter i udhæng i farverne grå, sort, mørkegrøn, brun eller beige. Skal være håndværksmæssigt korrekt opsat uden at skade bygningen. Markisens bredde må følge stuevindue og terrassedør</p>		X		
<p><u>Udvidelse af fliseareal i have</u> Flisearealet må udvides og skal udføres af samme type som eksisterende fliser. <b>Grå cement fliser i størrelse 20 x 40, 40 x 40, 50 x 50 cm eller herregårdssten.</b></p>	X			
<p><u>Opsætning af trampolin samt legetårne i egen have</u> Det er ikke tilladt at opsætte trampolin eller legetårne i haven.</p>				
<p><u>Etablering af drivhus</u> Der må opsættes et fritstående drivhus af blank sort malet aluminium i max 6 m<sup>2</sup> og skal opsættes mindst ½ meter fra hæk/hegn og bygning. Der må ikke etableres et drivhus op ad husets murværk</p>		X		
<b>Beplantning og terrænregulering</b>				
<p><u>Plantning af træer i have</u> Det er tilladt at plante træer, der <b>aldrig</b> overstiger en højde på 4m. Træer må plantes i bunden af haven og ikke ind mod huset.</p>	X			
<p><u>Hæk</u> Man må udskifte eksisterende hæk med en Liguster hæk, som må have en højde på max 1.80m. Åbninger eller havelåger i hækken tillades. Havelågen skal bestå af træ sat op med lodrette planker i transparente farver sort, træfarve, grå eller saltgrøn.</p>		X		
<p><u>Normal terrænregulering i have</u> Der må reguleres i haven så niveaufaldet er væk fra huset med muldjord, hvor der efterfølgende laves flisebelægning eller eftersås med græs.</p>	X			

**Ved alle forandringer og forbedringer HUSK at kontakte kontoret inden udførelse**

<u>Anden terrænregulering – herunder etablering af stenhøje, vandbassiner, "japansk have" eller lignende.</u>  <i>Det er tilladt at lave terrænregulering, så længe det er af en af ovenstående eksempler.</i>		X		
--	--	---	--	--

Hvis du ønsker at foretage forandringer udenfor boligen, som ikke er beskrevet ovenfor, så stil forslag til afdelingsmødet om ændring af reglerne.

Al vedligeholdelse af forandringer udenfor boligen påhviler den enkelte lejer. Boligselskabet kan kræve forandringerne fjernet/reableret med henvisning til mangelfuld vedligeholdelse.

## **5. Økonomisk godtgørelse ved fraflytning**

### Betingelser:

Hvis du har udført forbedringer af din bolig, har du mulighed for at få økonomisk godtgørelse, når du flytter indenfor afskrivningsperioden. For at få godtgørelse, skal du overholde følgende regler:

- Forbedringsarbejdet skal anmeldes til Bolig Syd Vest og godkendes, inden du går i gang.
- Arbejderne skal være rimelige og hensigtsmæssige og må ikke fratage boligen dens karakter af almen bolig (spabade og massive granitbordplader kan fx ikke forventes godkendt).
- Der kan ikke ydes godtgørelse for særligt energiforbrugende installationer.
- Godtgørelse kan kun beregnes på baggrund af dokumenterede udgifter til momsregistrerede virksomheder. Du kan ikke få godtgørelse for "værdien af eget arbejde".
- Når arbejderne er udført, skal du udarbejde et foreløbigt byggeregnskab, som skal godkendes af Bolig Syd Vest. Du kan få en regnskabsblanket hos Bolig Syd Vest.
- Når Bolig Syd Vest har godkendt regnskabet vil der blive udarbejdet et tillæg til din lejekontrakt. Først når du har underskrevet og returneret tillægget, vil du være berettiget til godtgørelse ved fraflytning.

### Beregning af godtgørelsen

Godtgørelsen beregnes på baggrund af dine dokumenterede udgifter til forbedringen (byggeregnskabet).

Du kan maksimalt få godkendt et godtgørelsesbeløb på kr. 121.373 for dine forbedringer. Dette gælder uanset, om du udfører én eller flere forbedringer. Du kan få godtgørelse for flere forbedringer i samme bolig, selvom arbejderne ikke er udført samtidig, men den samlede godtgørelse kan aldrig overstige maksimumbeløbet. Det nævnte beløb er opgjort i 2015-niveau og reguleres én gang årligt med udviklingen i Danmarks Statistiks nettoprisindeks.

### Udbetaling af godtgørelse

Godtgørelsen falder bort efter udløbet af den aftalte afskrivningsperiode. Godtgørelsen falder med lige store månedlige dele i afskrivningsperioden. Hvis afskrivningsperioden fx er 10 år, så falder godtgørelsen med 1/120 pr. måned.

## 6. Installationsretten

Lejeren skal altid rette henvendelse/søge skriftlig om brug af installationsretten til boligselskabet og få en skriftlig tilladelse før arbejdet påbegyndes. Arbejdet skal ALTID udføres håndværksmæssigt korrekt af en autoriseret. (Der skal afleveres en kopi af regning fra en autoriseret)

- A. Hvis du udfører denne forandring, så skal du ikke retablere ved fraflytning.
- B. Hvis du udfører denne forandring, så skal du retablere ved fraflytning, så lejemålet fremstår i oprindelig stand.
- C. Der kan stilles krav om indbetaling af et depositum til sikkerhed for betaling af retableringsudgifterne ved fraflytning.
- D. Kommunen skal godkende denne forandring. Det er boligselskabet, der sørger for at få de nødvendige godkendelser, men du skal betale eventuelle omkostninger til fx byggetilladelse.

	A	B	C	D
<b>Badeværelse</b>				
<u>Udskiftning af toilet</u> Der må skiftes til et hvidt toilet af modellen IFO Sign gulvstående toilet inkl. tilslutningsslange eller noget tilsvarende kvalitet	X			
<u>Udskiftning af toiletsæde</u> Der må skiftes til en af følgende toiletsæder eller noget tilsvarende kvalitet: - IFO Sign almindeligt sæde - IFO Sign soft close sæde	X			
<u>Udskiftning af brusearmatur</u> Der må skiftes til modellen Grohe 800 brusearmatur eller noget tilsvarende kvalitet.	X			
<u>Udskiftning af brusesæt med brusehoved og slange</u> Der må skiftes til Grohe brusesæt og Børma brusesæt (kan justeres efter eksisterende huller) eller noget i tilsvarende kvalitet.	X			
<u>Udskiftning af håndvaskarmatur</u> Der må udskiftes til Grohe Eurosmart håndvaskarmatur eller noget i tilsvarende kvalitet.	X			
<u>Udskiftning af porcelænshåndvask</u> Der må udskiftes til IFO sign porcelænshåndvask i hvid inkl. bæringer eller noget i tilsvarende kvalitet.	X			
<b>Køkken</b>				
<u>Udskiftning af køkkenarmatur</u> Der må udskiftes til Grohe Cosmopolitan køkkenarmatur eller noget tilsvarende	X			
<u>Udskiftning af køkkenvask</u> Der må udskiftes til Juvel køkkenvask 55cm x 48cm eller noget tilsvarende	X			

## Ved alle forandringer og forbedringer HUSK at kontakte kontoret inden udførelse

<b>Installationer</b>				
<u>Stikkontakter</u> Stikkontakter må udskiftes og alle skal være ens i lejemålet. Der må vælges mellem farverne hvid eller lysegrå standard.	X			
<u>Udendørs lamper i have</u> Der må opsættes udendørs lamper i haven. Dog uden at virke generende for naboerne.		X		
<u>Udendørs vandhane</u> Der må opsættes udendørs vandhane på mur til boligen	X			
<u>Udendørs stikkontakt</u> Der må opsættes udendørs stikkontakt på mur ved altandør	X			
<u>Hårde hvidevarer</u> Der må opsættes alle former for hårde hvidevare i boligen såfremt el- og/eller afløbskapaciteten tillader det. Fx. Vaskemaskine og tørretumbler		X		

### 7. Lovgrundlaget

Reglerne om råderet og installationsret er beskrevet i:

- Lov om leje af almene boliger, kapitel 8
- Bekendtgørelse om drift af almene boliger, kapitel 18

### 8. Reglernes godkendelse

Råderetsreglerne for din afdeling skal godkendes på kommende afdelingsmøde.